

Ισλάμ

Ισλάμ

μονοθεϊστική θρησκεία

Ο θεός στην αραβική γραφή

«ισλάμ» = «υποταγή στον Θεό»

«μούσλιμ» = «αυτός που

υποτάσσεται στον Θεό»

Ισλάμ

«Κοράνι» =
«απαγγελία, λόγος Θεού»
το ιερό βιβλίο

σε αυτό καταγράφηκε ο
λόγος του Θεού
όπως τον μετέφερε ο
Μωάμεθ
Περιέχει κανόνες και
νόμους που ρυθμίζουν
την κοινωνική ζωή

Ισλάμ

Μωάμεθ

ή **Μοχάμεντ** = ο τελευταίος προφήτης
(μετά τον Νώε, τον Μωυσή, τον
Αβραάμ και τον Χριστό)
απεσταλμένος του θεού στη γη για
να καθοδηγήσει τους ανθρώπους

Μέκκα

Γενέτειρα του
προφήτη

Στη Μέκκα
βρίσκεται το
τέμενος του
Μαύρου Λίθου

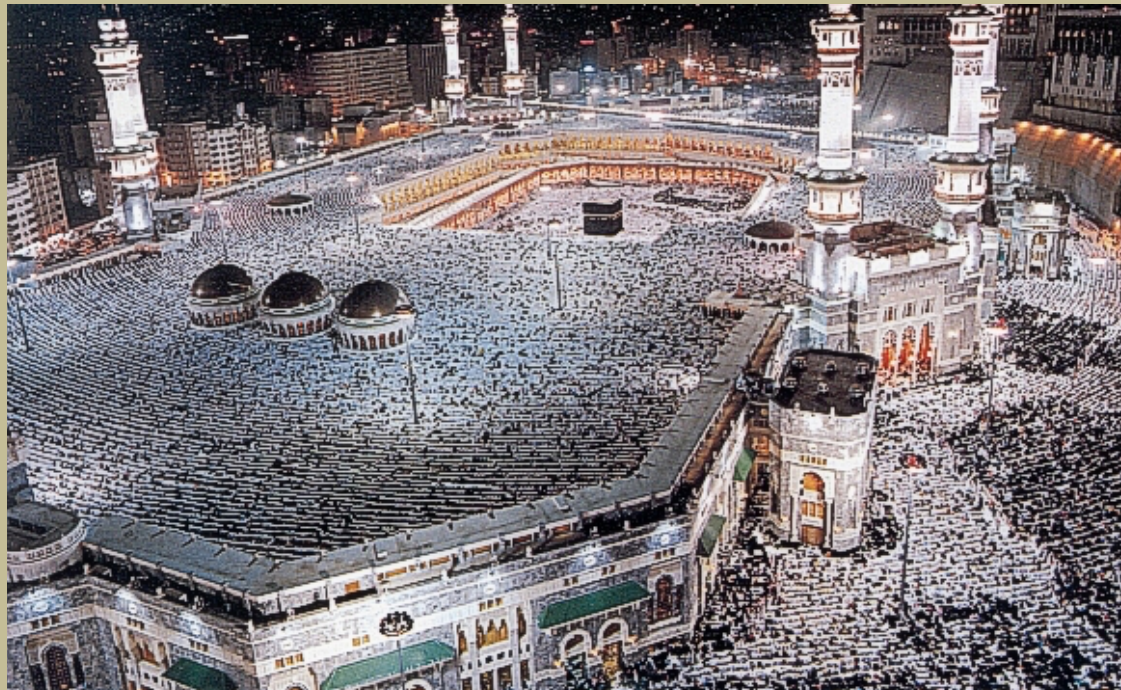

Μέκκα

Κάθε μουσουλμάνος πρέπει να επισκεφθεί τη Μέκκα μια φορά στη ζωή του.

Ο βωμός ονομάζεται Κάαβα

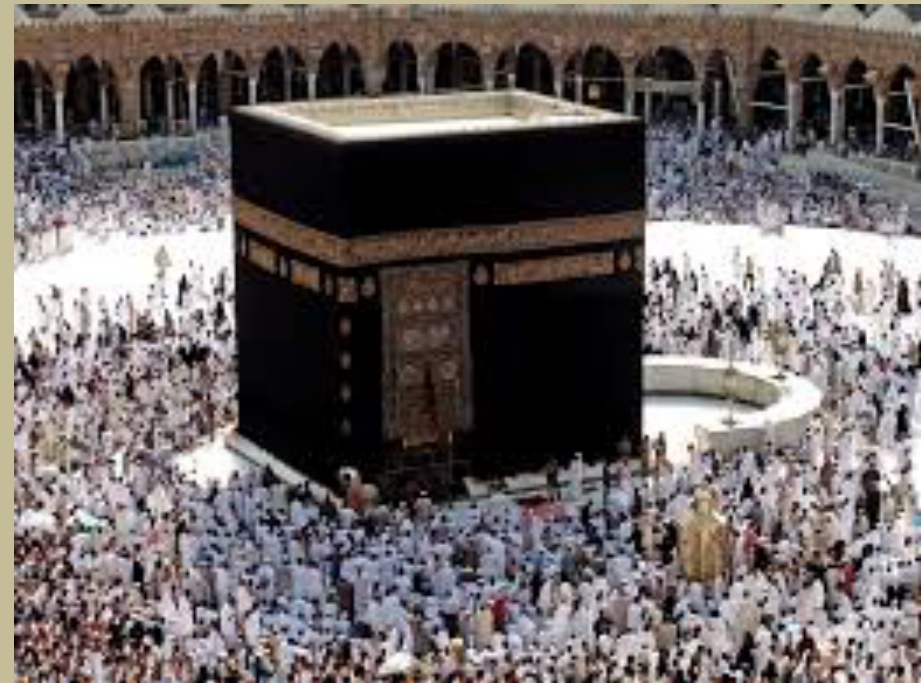

Μέκκα

Ιερός
χαρακτήρας
της πέτρας

Θεωρούσαν και
πριν το Ισλάμ ότι
εκεί κατοικεί η
θεότητα

θρησκεία

Ο νομαδικός χαρακτήρας της
κοινωνίας των Αράβων, έθετε
την ανάγκη ενός

συνδετικού κρίκου →

ενότητα των αραβικών φύλων

Μωάμεθ – Ισλάμ

Μωάμεθ

Γεννήθηκε το 570 στη Μέκκα.

Συνήθιζε να αποσύρεται για διαλογισμό στο ορος Χιρά.

Εκεί είχε ένα όραμα: του παρουσιάστηκε ο Αρχάγγελος Γαβριήλ και του αποκάλυψε τον λόγο του Θεού.

Μωάμεθ

Για πολλά χρόνια δεχόταν αποκαλυπτικά μηνύματα από τον Αρχ. Γαβριήλ.

Το **622** μετανάστευσε με τους οπαδούς του στη **Μεδίνα**.

Είναι το έτος της **Εγίρας** (hidjra=μετοικεσία)

Από το έτος αυτό ξεκινά η ισλαμική χρονολογία.

προσευχή

Μέχρι εκείνη την εποχή, οι μουσουλμάνοι στρέφονταν προς την Ιερουσαλήμ για να προσευχηθούν.

Σύμφωνα με τις επιταγές του Κορανίου, η κατεύθυνση της προσευχής (κίμπλα) άλλαξε προς την Μέκκα.

Το mihrab του Τζαμιού της Παρασκευής, Yazd, Iran

η εξάπλωση του Ισλάμ

Για να καταπολεμηθεί η έντονη ανομοιογένεια

επίσημη γλώσσα
αραβική

ΔΕΝ υπάρχει όμως ενιαία εθνική συνείδηση
Στοιχείο συνοχής των πληθυσμών

ΘΡΗΣΚΕΙΑ

η εξάπλωση του Ισλάμ

Ανάπτυξη οικονομίας - εμπόριο

Άνθιση πολιτισμού

Μελέτη και μεταφράσεις αρχαίων
χειρογράφων → διάσωσή τους

η εξάπλωση του Ισλάμ

Δυναστείες

Φατιμίδες → Αίγυπτος, Συρία

Σασανίδες → Ιράν

Σελτζούκοι Τούρκοι

Οθωμανοί

η εξάπλωση του Ισλάμ

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΤΩΝ ΑΡΑΒΙΚΩΝ ΚΑΤΑΚΤΗΣΕΩΝ

1. Βυζαντινοί – Πέρσες > εξαντλημένοι
από τους μεταξύ τους πολέμους
2. Διχασμός του Βυζαντίου λόγω της
αίρεσης του Μονοφυσιτισμού

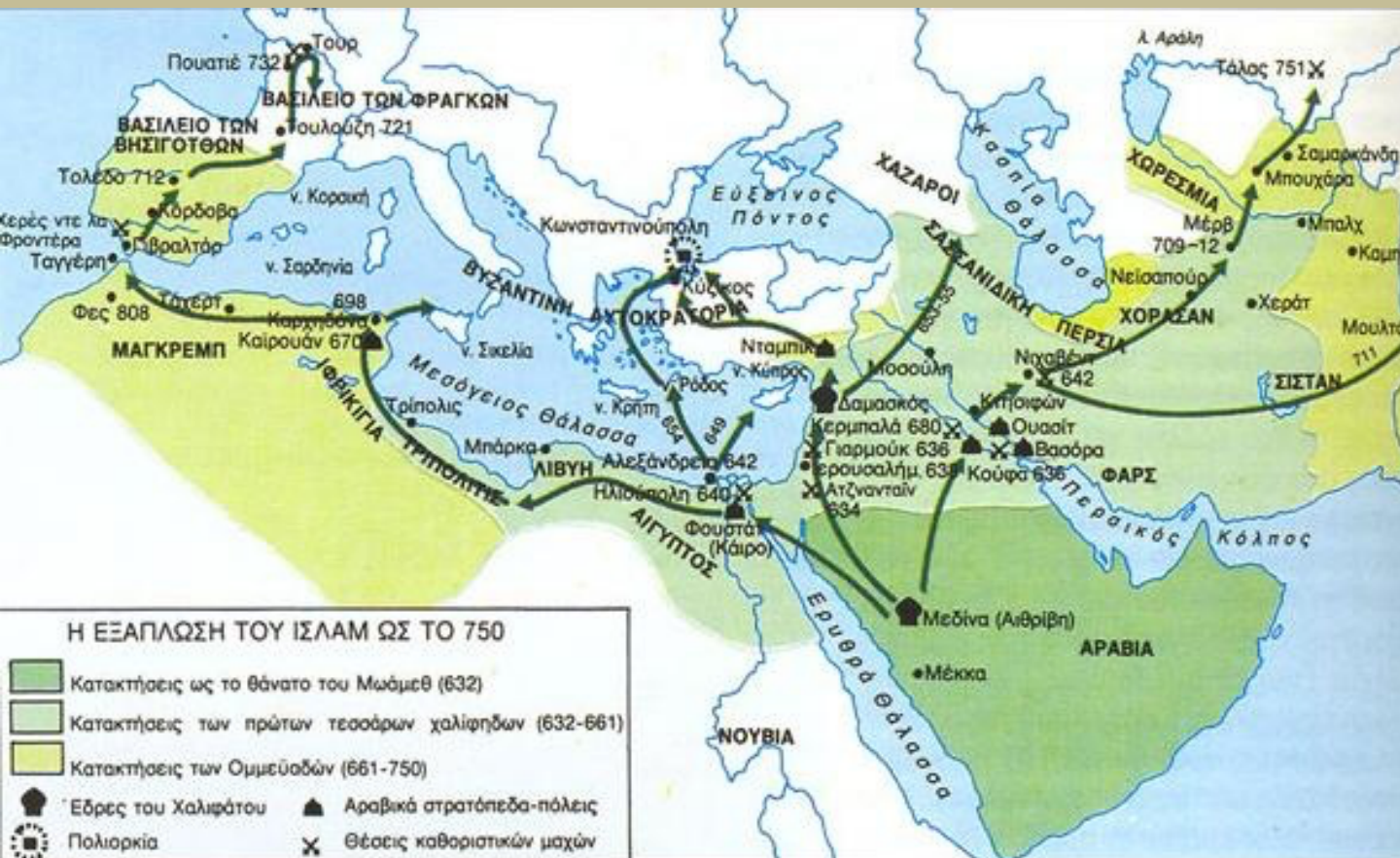

Προέλαση

- Κατάκτηση Καρχηδόνας → Πορθμός Γιβραλτάρ > Ισπανία > Πυρηνναία Όρη
- Τους σταματά ο **Κάρολος Μαρτέλος** στο

Πουατιέ (732)

Δύο πολιορκίες της Κωνσταντινούπολης

Οι βυζαντινοί αποκρούουν χάρη

- στα τείχη της

- στο «υγρόν πυρ»

Συνέπειες Αραβικής επέκτασης

- Διάσπαση μεσογειακού κόσμου
- Απώλεια εδαφών για την αυτοκρατορία
- Απώλεια σημαντικών πόλεων
- Ερήμωση
- Μείωση αγροτικής παραγωγής
- Πτώση εμπορίου (εσωτερικού-εξωτερικού)

Οθωμανική Αυτοκρατορία

Χρυσή εποχή: 16^{ος} αι.

Σουλεϊμάν ο Μεγαλοπρεπής

Τughra του Σουλεϊμάν του Α΄

τα νεότερα χρόνια

Παρακμή

Οι Βρετανοί υπερισχύουν στις Ινδίες

Οι δυτικοί διεισδύουν οικονομικά στην
Οθωμανική Αυτοκρατορία

Τα Βαλκάνια επαναστατούν

Οι Ρώσοι κατακτούν την κεντρική Ασία
και τη νότια Ρωσία

Ισλαμική Τέχνη

Σε ολόκληρη την επικράτεια του Ισλάμ
υπάρχουν

Μία πίστη

Μία γλώσσα

Μία ΚΟΙΝΗ τέχνη

Ισλαμική Τέχνη:

*η τέχνη των ανθρώπων που έζησαν σε περιοχές
υπό μουσουλμανική κυριαρχία*

Ισλαμική Τέχνη

Δεν είναι θρησκευτική τέχνη

Η ισλαμική λατρεία δεν χρειάζεται

λειτουργικά σκεύη

αγάλματα

εικόνες

Το Τέμενος του Βράχου, Ιερουσαλήμ

Μόνο η αρχιτεκτονική είναι η τέχνη που έχει
και θρησκευτική χρήση → **TZAMI**

Κοσμική Τέχνη

Παραγγελίες της
ηγετικής τάξης
Πολυτέλεια

Ολοκληρωτική
κάλυψη της
επιφάνειας με
διακόσμηση

Παλάτι Τοπκαπί, Κων/πολη

Ισλαμική Τέχνη

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ (6)

1. Το κοινό ύφος
2. Η γραφή

(η οπτική έκφραση της πίστης)

Ισλαμική Τέχνη

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ (6)

3. Κινητικότητα –
διάδοση

4. Αντικείμενα
καθημερινής
χρήσης-
εφαρμοσμένες
τέχνες

Πυξίδα από ελεφαντόδοντο του
al-mughira, 10^{ος} αι.

Ισλαμική Τέχνη

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ (6)

5. Καλλιγραφία

(αποδίδει τον λόγο του θεού, θεωρείται
ευλαβική πράξη)

ανεικονική τέχνη →

*οι καλλιγραφημένες επιγραφές
υποκαθιστούν τις θρησκευτικές
παραστάσεις*

Καλλιγραφία

Hafiz Osman, καλλιγραφική σελίδα μελάνι και χρυσός, Μουσείο Ισλαμικής Τέχνης, Βερολίνο

Καλλιγραφία

και σε κτίρια

Το Μπλε Τζαμί, Κων/πολη

Ισλαμική Τέχνη

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ (6)

5. Αραβουργήματα

(ελισσόμενο φυτικό πλέγμα που επαναλαμβάνεται διαρκώς, καλύπτει κάθε επιφάνεια και δημιουργεί οπτικο λαβύρινθο)

Διακοσμητικές Τέχνες

- Υποστηρίζονται από τους ηγεμόνες
- Ζωγραφική και γλυπτική: απύσες σε μνημειακή κλίμακα
- Απαγόρευση ανθρώπινης μορφής σε τόπους λατρείας (μόνο)
  - εικονομαχία στο Βυζάντιο

Τέχνη του Βιβλίου

- Καλλιγραφία

- Μικρογραφίες

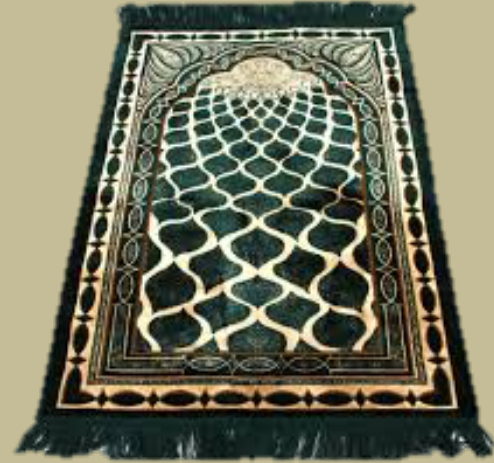
*Μινιατούρα της Συνέλευσης του αλ-Χαρίρι,
Institute of Oriental Studies, St. Petersburg*

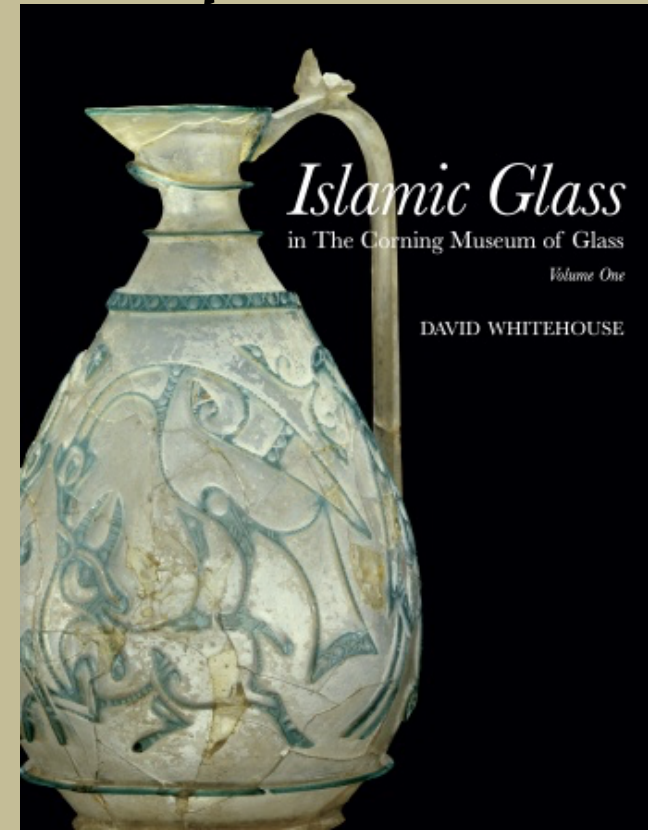
- Περίτεχνος διάκοσμος του Κορανίου

Άλλες τέχνες

- Υφάσματα
- Χαλιά – χαλιά προσευχής
- Μεταλλοτεχνία
- Υαλουργία
- Κεραμική
- Χρυσοχοΐα
- Ευλογλυπτική

Ταj Mahal, Άγγρα, Ινδία

Παλάτι των Λεόντων, Αλάμπρα,
Ισπανία

Πηγές:

- Φ. Γραμματικού, «Ο Παραδεισένιος Κόσμος του Ισλαμικού Πολιτισμού», Εκπαιδευτικό υλικό προετοιμασίας, Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2004
- *Εικονογραφημένη Εγκυκλοπαίδεια της Τέχνης*, Ελευθερουδάκης, Φλωρεντία 2009
- Metropolitan Museum of Art, New York, www.metmuseum.org
- el.wikipedia.org